

СПРАВКА

ЗА

ПРИНОСНИЯ ХАРАКТЕР НА
ХУДОЖЕСТВЕНОТВОРЧЕСКАТА И
ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

на

доц. д-р БОРЯНА ЛАМБРЕВА,

/след заемане на академичната длъжност

„доцент“ по камерно пеене през 2015 г./

във връзка с участието

в конкурса, обявен от НМА "Проф. Панчо Владигеров",

по чл.3, ал.1 от ЗРАСРБ за заемане на академични длъжности

в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

за професор по камерно пеене

към катедра „Класическо пеене“, ВФ

/по смисъла на чл.67, ал. 1, от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ/

София, ноември 2018

За по-голяма прегледност, *структурирането на съдържанието на настоящата справка е съобразено с таблицата за минималните изисквани точки*, определени от постановление № 122 за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, влязъл в сила от 06. 07. 2018 г. *В справката са включени само изяви, които считам за принос за българската музикална култура.*

I. ХУДОЖЕСТВЕНОТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ

ГРУПА „В“

5. Водеща (самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата

От цялостната си художественотворческа дейност откроявам

три камерни концерта, съответни и равностойни на хабилизационен труд:

-28. 11. 2015 г. – Концерт **„Ритуали на любовта“** в рамките на Софийски фестивал за камерна музика „Agitato“ със сопраното *Марияна Панова* и гости *Димитър Тенчев* – виолончело и *Ивета Маринова* – флейта

- 31. 03. 2016 г. - Концерт **„Фьодор Шаляпин и Борис Христов – легенди на XX век“** в Бялата зала на къщата на Шаляпин в Москва

-28. 09. 2018 г. – Концерт с *Петя Петрова* и *Яница Нешева* – **„Отдаденост и пътешествие в любовта“** – в рамките на Европейските дни на културното наследство. Събитието е удостоено със знака на Европейското културно наследство.

Критериите, от които съм ръководена относно избора на концерти, които да представят в най-пълен и правдив вид художественотворческата ми дейност в посочения по-горе период и нейния приносен характер, са следните:

-И трите концерта представят пред публика репертоар, който е предизвикателство за изпълнителите в техническо, интерпретационно и музикално-драматургично отношение и поради тази причина – рядко изпълняван на нашите камерни сцени.

-Второто обединително звено между подбраните събития е съчетаването на различни видове изкуства и присъствието на други участници-изпълнители в тях. Това придава на концертите нов облик, провокира различни асоциации, отваря други сетива на възприятие и като краен резултат постига ново ниво на взаимодействие и взаимоотношение между изпълнители и публика.

-Третият общ признак е, че всички концерти са част от по-големи проекти с културна значимост от национален и международен характер.

Концертът „*Ритуали на любовта*“ бе част от Първото издание на Софийски фестивал за камерна музика „*Agitato*“, проведен през ноември 2015 г. и посветен на 70-тата годишнина от края на Втората световна война. Този фестивал се роди от смелостта и ентузиазма на две млади момичета, имащи за цел възраждането и все по-голямото присъствие на камерната музика по нашите сцени, както и възвръщането на замрелия през последните две десетилетия интерес на публиката към камерния – инструментален и вокално-инструментален жанр. Разбира се, с по-далечна перспектива бе включена /и по-късно, във второто издание на фестивала, реализирана/ идеята за възпитание и обучение на по-младата генерация изпълнители и публика. Този проект съдържаше в себе си изключителен потенциал и можеше да се превърне в един от най-големите и престижни

форуми, даващи подкрепа, път и сцена за камерната музика у нас, но за жалост просъществува само две издания. В Първото издание бяха реализирани 5 музикални събития с участието на млади много талантиливи музиканти – Камерен ансамбъл „Силуети“ и Дуо „Колаж“. За мен и сопраното Марияна Панова бе чест да бъдем част от този прекрасен проект в качеството си на творци с малко повече опит в камерния жанр, които с участието си във Фестивала да дадат своя принос и подкрепа, както и да предадат огъня и вдъхновението на любовта към камерната музика напред, към следващите поколения.

В програмата на концерта включихме песни и вокални цикли от френски и испански композитори. В стълбове на концерта се превърнаха двата вокални цикъла на Морис Равел – „*Шехерезада*“ по текст на Тристан Клингзор /за сопран и пиано/ и „*Мадагаскарски песни*“ по текст на Еварист дьо Парни /за сопран, пиано, флейта и виолончело/.

Великолепен пианист и удивителен майстор на оркестрацията, Морис Равел твори по времето на импресионизма и постига върхове по отношение на колорит, пронизателност, тонално и емоционално богатство в своята музика. Вокално-симфонична поема – това е жанрът на известното произведение „*Шехерезада*“, написана в оригиналния си вариант за сопран и оркестър. Тя се състои от три пиеси – „Азия“, „Вълшебната флейта“ и „Равнодушният“, които разкриват чудния свят на Изтока. Цикълът е композиран през 1903 година – време на всеобщо увлечение по екзотичните арабски приказки. В клавирното извлечение на произведението авторът успява да пресъздаде голяма част от звуковата палитра на оркестровото звучение. Именно поради тази причина това е едно от най-трудните за изпълнение камерно-вокални произведения, с големи предизвикателства както за певица, така и за пианиста. Партията на пианото е изключително описателна, редуват се картини, изпълнени с различно съдържание, които изискват различен и разнообразен колорит.

Така освен чисто техническите трудности, които възникват обикновено при транскрипцията на оркестрови произведения в камерни, изпълнителят има сериозната задача да се справи както с по-големия мащаб на произведението и свързаната с това специфична музикална драматургия, така и с финото и в същото време ярко нюансиране на отделните моменти. Така при достатъчно добро изпълнение партиите на гласа и пианото следва да развият и поднесат една цялостна, жива, богато оцветена история, в която двете се вплитат в неразривно и неделимо цяло.

Вокално-инструменталният цикъл „*Мадагаскарски песни*“ /“Нахандове“, „Не вярвайте на белите“ и „Колко е хубаво“/ има своята публична премиера през 1926 г. и веднага създава скандал сред публиката със смелия си сюжет. Написана по поетични текстове, за чието авторство и досега се водят спорове /Парни е представил поемите като свой превод на модерната за времето си „разбойническа“ поезия, но според изследователите поемата е създадена от самия него, повлиян от стила на Мадагаскар/, тя шокира със своята откровена сексуалност и политичност. Именно това обаче вдъхновява Равел за написването на тези песни, позволява му да експериментира смело по отношение на форма, изразност, цветове и темброви характеристики. Цикълът е написан за сопран, пиано, флейта и виолончело и дори само този подбор на инструменти и глас дава възможност за още по-голяма свобода на творческата му инвенция. В трите песни Равел майсторски използва инструментите /включвам в това определение и гласа, третиран също по един инструментален начин/, като им поверява различни по сложност и важност задачи, следвайки и обогатявайки яркия поетичен текст със средствата на музикалната експресивност за постигането на една обща музикално-поетична образност. Всичко това поставя сериозни интерпретаторски задачи пред изпълнителите – участието в такава камерна вокално-инструментална формация изисква баланс и взаимодействие на всякакво ниво – звуково,

общо концептуално, драматургично. Връзката между музикантите, разпределянето и редуването на инициативата в различните моменти, постигането на цялостност и дълбочина на изказа, но в същото време използването на специфичните характеристики на всеки инструмент за постигане на богат и наситен колорит са все задачи, изискващи добро техническо ниво, чувствителност, интелигентност и изключителна концентрация. Без да омаловажавам ролята на всеки един от тях, специално искам да отбележа, че особено във фактури като тази, където превес взимат фрагментарността и свободното развиване на формата, голяма е ролята на пианиста за обединяване на отделните елементи на камерната формация. Високото ниво на солистите *Димитър Тенчев* – виолончело и *Ивета Маринова* – флейта /гости/ позволи изпълнението на този сложен във всяко отношение вокално-инструментален цикъл да достигне до публиката във неговия възможно най-пълноценен и автентичен вид.

Яркото професионално присъствие на *Димитър Тенчев* оцвети и оживи изпълненията на още три произведения от програмата – „*El rano moguno*“, „*Nota*“ и „*Polo*“ из „*Седем популярни испански песни*“ от Мануел де Файя в *транскрипция за виолончело и пиано*.

Приноси:

-представяне пред българската публика на рядко изпълнявани произведения и по-специално – творчеството на Морис Равел с неговите „елитарни“ вокално-инструментални цикли „*Шехерезада*“ и „*Мадагаскарски песни*“

-участието ни в този нов за България фестивал са знак за съпричастност и подкрепа в инициативите за възход на българското камерно изпълнителство

-работата и присъствието ни във формата наред с по-млади музиканти осигурява така нужната за всички времена приемственост между поколенията

Доказателствен материал:

-програма от Първия софийски фестивал за камерна музика „Agitato“

Концертът **„По стъпките на майсторите“** бе част от една богата, многокомпонентна програма под общото заглавие *„Фьодор Шаляпин и Борис Христов – легендите на ХХ век“*, с която софийската къща-музей „Борис Христов“ гостува на музея „Шаляпин“ в Москва по покана на Държавното музейно обединение за музикална култура (под чието управление е имението "Шаляпин"). Събитието, свързващо имената на двамата големи басы, включваше фотоизложбата „Костюми и роли от оперната сцена“, на която бе отредено специално място в една от залите на току-що реновираното имение. Чрез документалния филм „Сбъдване на мечти“, чието прожектиране беше осъществено в малката зала, московската публика научи за дейността на музея, за проектите на последователите и учениците на великия ни бас. В празничен финал на събитието се превърна концерта *„По стъпките на майсторите“*, който заедно с певците Мариана Цветкова, Мария Жекова и Божидар Божкилов изнесохме в легендарната Бяла зала на имението. Едно сериозно предизвикателство, имайки предвид, че именно в тази зала Шаляпин е репетирал със своя акомпанятор Фьодор Канеман, а на същия този роял „Bechshtein“ не рядко е сядал и самият Сергей Рахманинов! Програмата на концерта съдържа произведения преди всичко от епохата на романтизма, представяща образци на руската, италианската, немската и българската композиторски школи. Наред с шедьоври на световната

музикална съкровищница на тази висока сцена прозвучаха прекрасните песни на Панчо Владигеров, Парашкев Хаджиев, Георги Костов.

Този тип програми, характерни за подобен род гостувания, някъде наричани „фестивални“, са особено творческо и интерпретационно предизвикателство. Никак не е лесно в такъв широк репертоарен диапазон да бъдат следвани и спазвани стилите при изпълнение на произведения от различни композитори и епохи. Необходима е бърза смяна на настроението, на специфичните изисквания при изпълненията на отделните автори и в най-голяма степен това се отнася до уменията и качествата на пианиста-аккомпанятор, който през цялото време е на сцената и практически влиза веднага от едно произведение в друго. Допълнително неудобство създаваше и пространството, затрудняващо намирането на баланс между необходимата сценична дистанция и емоционалните реакции на радушната публика.

Приноси:

- представяне на българското музикално изпълнителство зад граница
- популяризиране на българското композиторско творчество сред руската публика
- подпомагане и участие в процесите на активен културен обмен между България и Русия
- популяризиране дейността на къща-музей „Борис Христов“ – един от действащите паметници, съхраняващи паметта и делото на Борис Христов в България
- посредством участието си във филма „Сбъдване на мечти“, излъчван по време на събитието, допринесохме за запознаването на руската публика с творчеството и постиженията на Борис Христов и най-вече с отражението

на неговото дело и личност, заложен като еталон в следващите поколения български музиканти.

Доказателствен материал:

-програма от концерта

-отзив във в-к „Дума“ от 22.04. 2016 г.

-анонс за събитието във в-к „24 часа“ - 04. 2016 г.

Концерт ***„Отдаденост и пътешествие в любовта“*** – носител на знака на Европейската година на културното наследство

През 2018 г. отбелязваме Европейската година на културното наследство, която обединява усилията на 36 държави с над 10 000 културни прояви и над пет милиона участници. България също се присъедини към инициативата, а музеят „Борис Христов“ се отличи с две събития, които бяха одобрени да получат знака на това събитие. Едно от тях бе именно концертът ***„Отдаденост и пътешествие в любовта“***. Концепцията за съдържанието на концерта и неговото структуриране бе моя идея, а заедно с певиците Петя Петрова и Яница Нешева успяхме да поднесем този музикален проект в една вечер заедно с изложбата ***„Отдаденост“***, представяща връзката между Борис Христов и Пенка Касабова, както и предоставянето на вниманието на публиката на нейната книга ***„Любов и талант“***.

Идеята на концерта бе да поведе слушателя на едно своеобразно пътешествие в света на музиката. Представени бяха различни национални школи, а стиловете ни предпочитания – обединени около композитори, творили преди всичко в епохата на романтизма и постромантизма. Пред публиката бяха представени шедьоври от камерно-вокалното творчество на Шуберт, Росини, Григ, Берлиоз, Курт Вайл, Рахманинов, Мусоргски.

По-дълбокият смисъл на заглавието обаче се отнася до пътешествието в живота и вътрешния свят на човека. Подбраните камерни произведения имаха за цел да покажат различни етапи на човешкото съществуване, преминавайки от периода на детството чрез цикъла на Модест Мусоргски „Детская“ с неговите ярки краски, чистота и спонтанност на изказа, периода на юношеството, през зрялата възраст, за да се стигне до естествения край на човешкия живот.

Като поанта за смисъла на това пътешествие изведохме темата за любовта. И именно на нея бяха посветени голяма част от произведенията в концерта, обединени около няколко различни подтеми, свързани помежду си и представящи на слушателите разбирането за различните проявления и обекти на любовта, а защо не – и за различните етапи в една любовна връзка:

-любов към природата /в песните на Рахманинов „Весенње воды“ и „Здесь хорошо“/

-любов към любимия човек с различните ѝ състояния и емоции – блаженство, радост, раздяла, забрава /в произведенията на Григ, Шуберт, Росини, Рахманинов/

И както всяко пътешествие, което има начало и край, в концерта не бе подмината и темата за смъртта, изобразена в Шубертовия „Горски цар“ и в песента на Берлиоз „Сянката на розата“.

Тази идейно-тематична платформа обедини много различни и противоположни по характер, стил и въздействие вокални произведения, за изпълнението в комбинация на които се изисква бърза пренастройка, рефлексивност, голям диапазон на емоционалните състояния и много добра техническа и психологическа подготовка.

В център на вечерта се превърна изпълнението на вокалния цикъл „Детская“ от Модест Мусоргски. Ще си позволя едно малко отклонение – от 30 години мечтая да изпълня този цикъл заради свежестта на тематиката

и сложността на интерпретаторските задачи в него. За щастие, в лицето на мецосопраното Петя Петрова намерих съмишленик и така се стигна до този „дебют“ и за двете ни. Цикълът „Детская“, написан по стихове на самия композитор, е еманация на характерния и изключително самобитен стил на автора, особено що се отнася до неговите вокални произведения. По принцип стила на Мусоргски коренно се различава от този на неговите предшественици, въпреки че е смятан за пряк продължител на традициите, очертани от Глинка и Даргомижски. Но композитора внася много нови и свежи елементи, следвайки дръзката си фантазия, и това с особена сила се отнася до музикалната драматургия, на която той подчинява изцяло средствата на музикалния език, и мелодиката – изключително различна, индивидуална, много близка до говора, но в същото време ярка, образна и като че ли взета направо от живота.

За да посегне към вокалната музика на Модест Мусоргски, един изпълнител трябва да забрави всичко, което е учил за музиката, пеенето и свиренето. Или по-скоро – трябва да го надскочи. Защото там, където свършва работата по едно класическо или романтично произведение от друг автор, там едва започва разкриването на странния, иновативен и абсолютно различен стил на Мусоргски. Смело излизане от рамки, преминаване към говорни интонации, викове, разчупване на стандартната форма, живо живеене на сцената – това е изпълнението на ярката и неподчиняваща се на класическите закони музика на руския композитор. А когато лирическият герой е дете, тогава фантазията полита още по-свободна. В този смисъл изпълнението предполага изключително добра техника, владение на формата, структурата, защото за да може да разчупим един стандарт, трябва много добре да го познаваме и владеем. Колаборацията между двамата изпълнители трябва да бъде на много високо ниво, свободата на изпълнение не бива да се превръща в слободия и точно затова се налага уеднаквяване на концепцията и много детайлно

разглеждане и изработване на всеки един момент от произведението. Всяка песен носи различен характер, музиката е много описателна и ярка и всичко това изисква от изпълнението адекватност и голям професионализъм.

Приноси:

-изпълнение на произведения, които рядко се изпълняват в България поради сложността на интерпретаторските задачи

-принос към събитието Европейска година на културното наследство

-с участието си в това многокомпонентно събитие станахме част от една дългосрочна програма на къщата-музей „Борис Христов“

Доказателствен материал:

-програма от концерта

-аудио диск от концерта

В допълнение към посочените по-горе приноси на тази част от художественотворческата ми дейност, *определена като съответна и равностойна на реабилитационен труд*, считам за необходимо да представя още няколко аспекта от разностранната ми дейност на акомпанятор и педагог, които според мен имат изразен приносен характер.

ГРУПА „Г“

13. Водеща (или самостоятелна) творческа изява в областта на изкуствата, която не е основен реабилитационен труд.

Камерните концерти заемат голяма част от творческата ми дейност. Има няколко направления, в които тя се определя още от самото начало на професионалния ми път:

*Тематични концерти и концерти, посветени на важни
годишнини, личности и събития*

Камерно-вокалният жанр е една много специфична сфера в музикалното изкуство. В малката песенна форма всичко се случва много бързо – понякога произведение, което трае само няколко минути, може да разкрива същността и смисъла на цял един човешки живот. Именно краткостта на произведенията в един камерен концерт често създава затруднения по отношение на подредбата, организацията и целостта на музикалното събитие. И това е една от причините, поради които се оформиха предпочитанията ми към създаване на концерти с определена тематика – концерти по повод или такива, обединени стилово и тематично. Подчиняването на съдържанието на един концерт на определена идея или тема придава завършеност и смисленост на събитието. В най-голяма степен това намира своето приложение в концертите, в чиито програми присъстват песенни цикли от различни композитори.

Сложността на изпълнение на вокални цикли се изразява в много отношения – драматургично, интерпретаторско, музикално. Представянето им пред публика изисква висок професионализъм, добра подготовка, чувство за стил и ритъм както във всяка отделна песен, така и в цялостната композиция на творбата – предизвикателство, което аз и до сега продължавам да поемам. Това е причината в творческата ми биография да присъстват изпълнения на редица вокални цикли както на концертния подиум и на сцените на певчески конкурси, така и в педагогическата ми практика.

В периода 2015 – 2018 г. в рамките на различни музикални събития заедно с певците *Марияна Панова, Мариана Цветкова, Мелинда Христова, Гиргина Гиргинова, Иво Йорданов и Петя Петрова* осъществихме изпълнения на вокални цикли от Морис Равел, Антонин Дворжак, Винченцо Белини, Франц Шуберт, Роберт Шуман, Едвард Григ и Модест Мусоргски.

Приноси:

За мен приносът в изпълнение на *концерти с определена тематика* се състои в това, че:

-творчеството на определен композитор се представя по-пълно, концертът придобива ясна стилова характеристика

-тези изпълнения играят съществена роля за запознаването на публиката със специфичния музикален език на автора, както и с възможностите ѝ за навлизане в един сюжет в развитие

-изграждане на добър вкус в аудиторията и спомагане за по-детайлното и осъзнато разбиране на камерната музика

Другият вид *концерти – отразяващи важни годишнини, личности и събития*, възприемам като:

-начин да обърнем специално внимание на миналото, на това, което е било и да си дадем сметка защо и заради кого сме достигнали сегашното си равнище

-знак на приемственост между поколенията и на убеждението, че никой и нищо не може да бъде забравено

Желанието и приносът ми в този род дейност е да работя за съхраняването и пренасянето напред във времето на дела и ценности, от които можем да се учим и пред които се прекланяме.

Доказателствен материал:

-програми, афиши и флайери от концертите

Приемственост

Като педагог с вече доста голям опит смятам, че един от най-важните приноси на един изпълнител и преподавател е предаването на неговите знания и опит към следващите поколения. Вярвам в приемствеността и поради факта, че в годините на моето израстване като музикант-професионалист винаги съм имала подкрепата и споделения опит на моите преподаватели. Именно поради тази причина не спирам да организирам и участвам в концерти с по-млади колеги, много от тях – бивши мои студенти. Това, което съм научила от моите учители, с удоволствие споделям с новите поколения. Смятам, че присъствието ни заедно на една сцена е обогатяващо и за двете страни.

-05. 2015 г. – Първи концерт на новосъздадената вокална група „Vocalissimo“ – „Червената къща“ – София

-06. 2015 г. – Концерт, посветен на 175-годишнината от рождението на П.И.Чайковски – РКИЦ. Участват още *Елица Нешевска* – сопран, *София Пейчева* - сопран, *Деяна Савова* – сопран и *Константин Пиеничников* - пиано

-08. 2016 г. - Концерт в Каменната зала на Културен център „Двореца“ – Балчик с *Деяна Савова*

-06. 2017 г. – „Приемственост“ – концерт със сопраните *Мариана Цветкова* и *Мелинда Христова* – къща-музей „Борис Христов“

-07. 2018 г. – Концерт с певците *Илиана Генева* и *Божидар Божкилов* „По стъпките на Борис Христов“, съвместно с фотоизложбата „*Рим. Борис Христов*“ и прожекция на филма „*Сбъдване на мечти*“. Музей „Борис Христов“ гостува на Художествената галерия във Велинград. Събитието е в рамките на Европейската година на културното наследство.

Приноси:

- запазване на класическите ценности на българското изпълнителство
- предаване на натрупаните опитности и знания на по-младите поколения музиканти

Доказателствен материал:

- програми и флайери от посочените концерти

Представителни участия

- Освен концертът „*Фьодор Шаляпин и Борис Христов – легенди на XX век*“ в Бялата зала на къщата на Шаляпин в Москва, през визирания период участвах и в следните концерти, свързани с представянето на нашето изкуство на важни национални и международни събития:

-01. 2017 г. – Концерт с *Петя Петрова и Неда Атанасова* в *Новогодишен концерт* – Български културно-информационен център в Будапеща

-09. 2017 г. – Концерт с участници в Майсторския клас на Райна Кабаиванска „*Вечер Белканто*“ – Резиденция на Посланика на Италия в България

-09. 2018 г. – „*Вечер Белканто 2*“ – Концерт на участници в Майсторския клас на Райна Кабаиванска – Резиденция на Посланика на Италия в България

Приноси:

Горепосочените концерти имат своята голяма стойност преди всичко поради факта, че ***представят българската школа и българското изпълнителско творчество, запознават българите, живеещи в чужбина, както и чуждестранната публика с постиженията на нашите певци и инструменталисти.*** В тези прояви, особено зад граница, винаги задължително звучи и музика, сътворена от български композитори. От изключителна

важност за всеки български изпълнител е да работи за популяризирането и утвърждаването на нашето изкуство – изпълнителство, кино, театър, живопис, музика, защото това е, което придава идентификация и стойност на един народ.

Доказателствен материал:

- програми и афиши от концертите
- отзиви във в-к „Дума“ и в-к „24 часа“

14. Поддържаща творческа изява или участие в колективен продукт в областта на изкуствата

По тази точка определям като приноси своите:

Първи изпълнения

-10.2015 г. – Участие в концерт в рамките на „Нова българска музика“ – СБК, зала „Филип Кутев“ – **Стоян Бабеков „Quasi sonata“ за соло пиано – първо изпълнение**

-11.2015 г. – Участие с баса **Пламен Бейков** в концерт в рамките на „Нова българска музика“ – **Драгомир Ненов – „На гости у дявола“ – първо изпълнение**

-06. 2017 г. – Концерт в къща-музей „Борис Христов“ – с **Мариана Цветкова** - осъществено **първо изпълнение на песента „Поема“ от Йовчо Крушев**

Приноси:

-За изпълнителя премиерните изпълнения са огромна отговорност, защото искаме или не, се създава един модел, който следващите изпълнители следват и с който малко или много се сравняват.

-Тези първи появи пред публика носят в голяма степен посланието – музикантско и драматургично – на самия автор.

-Претворяването на едно ново произведение и показването му за пръв път пред публика е съкровен, отговорен процес, без който не би било възможно развитието и обновлението на музикалното ни изкуство.

Доказателствен материал:

-програми от концертите

-запис от първото изпълнение на песента „Поема“ от Йовчо Крушев

<https://www.youtube.com/watch?v=nt6wbmhuvHk>

Звукозаписна дейност

Студийни записи:

1. *Луи Шпор* – Шест немски песни, оп. 103. С изпълнителите *Дател Мичико* /сопран/, *Илиан Илиев* /кларинет/; 8-9.05.2018 г., Първо студио на БНР

Документални записи:

1. Концерт на участниците в майсторския клас на Анна Томова-Синтова, *ММФ Варненско лято*, Радио Варна, 10.07.2015 г.
2. Стоян Бабеков – *Quasi Sonata*, *Нова българска музика 2015* – СБК, зала „Филип Кутев“, 19.10.2015 г.
3. Концерт в рамките на *XIII Фестивал на изкуствата – Борис Христов 2017*, Къща-музей Борис Христов, 01.06.2017 г.
4. Международен конкурс за камерно пеене „Панчо Владигеров“ – гр. Шумен, 2018 г. – документални записи от I, II и III тур със следните изпълнители: *Михаил Михайлов* /тенор/, *Петя Петрова* /мецосопран/, *Боян Савов* /бас-баритон/, *Пламена Гиргинова* /сопран/.

Приноси:

В периодите ми на обучение и във всичките си етапи на развитие като професионалист много често съм сверявала своя прочит на дадено произведение с изпълнения на мои предшественици в областта на камерното музициране в България. За щастие, ние имаме отлични примери-образци в акомпаняторското изкуство. Такива са големите ни музиканти *Петър Щабеков, Ирина Щиглич, Елена Миндизова* и др. Осъществяването на звукозаписи и запазването им преди всичко във фонда на БНР има своята голяма роля за:

- съхранението на даден творчески момент
- оформянето на вкус и отношение у по-младите музиканти

Доказателствен материал:

- служебна бележка от БНР
- приложение към служебната бележка, издадена от БНР

ГРУПА „Е“

22. Участие в национален научен, образователен или художествено-творчески проект

Тук ще акцентирам върху участията си като пианист-аккомпанятор на различни певчески конкурси. Всеизвестно е колко важно за един певец е присъствието на стабилен в професионално отношение пианист, особено на такива форуми, където от изключително голямо значение е психическата устойчивост на участниците.

Бих искала специално да се спра на участието си в тазгодишното *Второ издание на Международния конкурс за камерно пеене „Панчо Владигеров“*, който се проведе в Шумен. Като преподавател по тази

дисциплина отново, за втори път, приех с радост голямото предизвикателство да бъда „асоцииран пианист“ на конкурса. Във формат като този позицията на т. н. „служебен пианист“ е меко казано странна, защото в камерната музика е необходимо единомислие, равностойност и пълно сливане на двамата участници в името на общата музикална концепция. В този жанр се изисква дълъг репетиционен период, особено що се отнася до такова сериозно международно състезание с изключително тежък регламент – всеки един от участниците за трите тура трябваше да изпълни около петнадесет песни /в зависимост от това колко песни съдържа вокалният цикъл, изпълняван в трети тур/, в това число – песни от Панчо Владигеров, френски, немски и руски автори, и по една ария от кантатно-ораториално произведение. В този смисъл искам да подчертая изключително голямата отговорност и напрежение за пианистите – съ-участници на повече от един певец в този конкурс.

На това издание на конкурса бях пианист в камерно-вокални дуа с четирима певци. Отчитам като мой **принос**:

-помощта по време на предварителната работа за изработването на репертоара в област от вокалното изпълнителство, която изисква специално внимание и подготовка

-оказване на подкрепа на участниците при навлизане в жанра на вокалния цикъл – жанр, труден за изпълнение, където се изискват дълбоки познания за музиката и драматургията, способност за концентрация и рефлексивност

-в изпълненията ни на сцената партнирах, допълвах и подкрепях талантивите млади хора, станали *лауреати на конкурса* – възпитаниците на НМА *Петя Петрова* – Първа награда при жените, *Михаил Михайлов* – Първа награда при мъжете и Специалната награда за изпълнение на песен от Панчо Владигеров, и *Боян Савов* – Трета награда при мъжете.

Доказателствен материал:

-програма от конкурса

-филм на БНТ 2 Русе „*Вокалните метаморфози на Панчо Владигеров*“

23. Участие в международен научен, образователен или художественотворчески проект

В този раздел откроявам участието си на пианист в майсторските класове преди всичко на големите ни оперни звезди *Райна Кабаиванска* и *Анна Томова-Синтова*. За мен е гордост, че и двете певици с огромна световна кариера, пред които оперната публика в цял свят се прекланя, избират в мое лице сътрудника, с когото да работят в своите майсторски класове за България в продължение на много години.

Райна Кабаиванска

Провеждането на майсторските класове на Райна Кабайванска в България се превърна в чакано музикално събитие през последните 18 години. Всяка есен през септември голямата оперна прима събира своите ученици от поредния кастинг, за да им предаде огромното наследство на класическия оперен театър. Певицата е Доктор Хонорис кауза на НБУ, който администрира майсторските класове на Кабаиванска в България.

Работя като акомпанятор на тези майсторски класове още от самото им учредяване вече 18 поредни години. Искам да отбележа, че този майсторски клас няма еквивалент, поне що се отнася до другите ми участия в такъв формат – преди всичко, той е много по-продължителен. За разлика от всички други, които продължават най-много 7/10 дни, този майсторски клас продължава около двадесет дни. Това са интензивни занимания по 5-6 часа всекидневно, в повечето случаи без почивен ден. В

края на формата се изнася концерт с оркестъра на Националната ни опера под диригентството на Маестро Найдено Тодоров, който отдавна се е утвърдил като голямо музикално събитие в културния афиш на столицата. Пряк участник съм в процеса, защото задължението ми е да свиря на заниманията на самата Кабаиванска с участниците. Друг пианист изработва с певците репертоара им, за да се подготвят за часовете с нея. Освен от България, в класовете участват млади изпълнители от Европа, Америка, Азия, Южна Африка, Австралия, на които се предоставя възможност да усъвършенстват вокалната си техника и да работят върху интерпретацията на нови роли. Сред българските участници в тези класове искам да отбележа широкото участие на възпитаници на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – настоящи или бивши, много от които са носители на стипендии за обучение с оперната ни прима.

През 2010 г. в София стартира проектът „Райна Кабаиванска представя свои студенти на световната оперна сцена“. Част от този проект е реализацията на 13 представления на 4 оперни заглавия („Бохеми“ – 2010/2012 г., „Вертер“ – 2012 г., „Турандот“ – 2016 г. и „Норма“ – 2017 г.) , осъществени съвместно със Софийска опера, Театро Комунале „Лучано Павароти“ в Модена и Кралския театър „Ла Моне“ в Брюксел. В рамките на разглеждания период /2015 – 2018 г./ участвах активно и в репетиционния период по изработването на партиите за постановките на оперите „Турандот“ от Джакомо Пучини и „Норма“ от Винченцо Белини.

Анна Томова-Синтова

Анна Томова-Синтова – един от „златните гласове“ на световната оперна сцена – осъществява вече четири Академични майсторски класа със студенти от НМА. Самата тя е възпитаник на Академията, а нейни преподаватели са проф. Георги Златев-Черкин и Катя Спиридонова.

Доктор Хонорис кауза на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, голямата ни певица носи с гордост своето българско музикално образование, за да стане самата тя един ден повод за гордост на своите учители и почитатели: „Тя е най-голямото дарование, което съм срещал“ – казва за нея маестро Херберт фон Караян, с когото работят и покоряват световните сцени в продължение на 17 години. От 1973 до 1991 г. Анна Томова е постоянен гост на Залцбургския фестивал, където пее под съпровода на Берлинската и Виенската филхармонии. Певицата разказва, че в последната си среща с Маестро фон Караян е поела ангажимент пред него да предава щафетата на голямото изкуство на следващите поколения. Оттогава тя следва неотклонно тази повеля и я превръща в мисия.

В периода 2015 г. – 2018 г. Анна Томова-Синтова осъществи два майсторски класа в България /Майсторски клас в рамките на МФ „Варненско лято“ през 2015 г., заради който поставям тази своя дейност в графата с международни художественотворчески проекти, и Четвърти Академичен майсторски клас през октомври 2018 г. в НМА/, на които имах щастието да бъда пианист. И в двата участваха изявени студенти от НМА, които са в последните години на обучение или току-що завършили. Предпочетанията на самата Анна Томова са да работи с певци, които все още не са започнали своята активна професионална кариера. Това според нея е важно, за да бъдат правилно положени основите, на които по-нататък ще стъпи младият певец. За мен, непосредствен свидетел и участник в творческия процес, беше огромно удоволствие да наблюдавам големия напредък, който участниците постигаха с всеки изминал ден.

За периода 2015-2018 г. бях пианист и на майсторските класове на *Джузепе Сабатини* и *Веселина Кацарова*, но работата си с Райна Кабаиванска и Анна Томова-Синтова считам за съществен принос в процесите на развитието и обучението на младите певци в национален и

световен мащаб именно заради дългосрочността и продължителността във времето на нашата съвместна работа.

Приноси:

Участвайки в майсторските класове на големите оперни деятели, *аз съм част от една ползотворна концертно-образователна форма, чрез която те споделят своя безценен опит, натрупван дълги години по световните оперни сцени.* Тези уроци са дар и вдъхновение за младите певци, целящи развитието, обогатяването и приобщаването им към световната музикална култура.

Доказателствен материал:

-програми от заключителните концерти на горепосочените майсторски класове

-диск от концерта на Майсторския клас на Анна Томова-Синтова от МФ „Варненско лято“

-видео материал и писмо-отзив за мен и работата ми от Райна Кабаиванска

Отделно от схемата, рамкираща минималните изисквания по групи показатели, се спирам на приносния характер на педагогическата си дейност, защото това е един голям и много важен дял в цялостната ми активност:

II. ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ

Както по-горе казах, осигуряването на приемственост между поколенията е една от най-важните задачи на всеки изпълнител и педагог. И именно постоянната лабораторна работа с младите певци е полето, на което стъпваме, за да осигурим преминаването на знания и опитности от сърце в сърце, от

поколение на поколение. За да може обаче да има развитие, е необходимо да се осигурява и сцена за младите таланти. Това също е една от моите приоритетни задачи и успоредно с работата в клас винаги се стремя да организирам концерти и други изяви на студенти от моя клас:

- Участия в художественотворчески проекти и концертна дейност на НМА.

- Редовно изнасяне на продукции на класа в залите на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ и други зали в София.

- Подбиране и изработване на репертоар за участия в конкурси, фестивали и други отговорни музикални събития.

А ето и резултатите от работата ми с младите певци, изразени в награди:

1. Лауреатства от конкурси на студенти от класа по камерно пеене на доц. д-р Боряна Ламбрева /в периода 2016 – 2018 г./

1. Леонора Илиева

- Специална награда** за изпълнение на ария от Верди на Четвъртия международен музикален конкурс „Ars stars – Звезди на изкуството“ – Варна, 2018 г.

- Дипломант** от МК „Л. В. Собинов“ – гр. Ярославск – Русия, 2018 г.

2. Калина Жекова

- **Втора награда** от Националния конкурс за певци и инструменталисти „Светослав Обретенов“ – Провадия, септември, 2018 г.

3. Иван Пенчев – солист на Държавна опера - Русе

- **Втора награда** от Националния конкурс за певци и инструменталисти „Светослав Обретенов“ – Провадия – април 2016 г.

- **Трета награда** от Академичния конкурс „Илия Йосифов“ – май, 2016 г.

4. Мелинда Христова

- **Първа награда** от конкурса за руски романси „Балканска романсиада“ – София – септември, 2016 г.

- **Трета награда** на Международния конкурс за руски романси „Романсиада“ – Москва – декември, 2016 г.

- **Награда за най-добро изпълнение** в категория „обучаващи се“ на конкурса Романсиада в *Сан Марино* – 2017 г.

- **Втора награда** на Първи академичен конкурс „Оперета и мюзикъл“ – ноември, 2017 г.

5. Радостина Павлова

- **Трета награда** на Първия академичен конкурс „Оперета и мюзикъл“ – София, ноември, 2017 г.

- **Първа награда** на Първия академичен конкурс „Камерно дуо – пеене и пиано“ – април, 2018 г.

- **Награда за най-добър студент на годината** за 2017 г., излъчвана измежду студенти от всички висши учебни заведения в България.

6. Георги Гроздев

- **Трета награда** на Първия академичен конкурс „Оперета и мюзикъл“ – София, ноември, 2017 г.

- **Трета награда** на Първия академичен конкурс „Камерно дуо – пеене и пиано“ – април, 2018 г.

7. Елена Петрова - солист на Държавна опера – Стара Загора

- **Специална награда** на Академичния конкурс „Проф. Илия Йосифов“ - април 2016г.

8. Лъчезара Георгиева

– **Трета награда** на Първия академичен конкурс „Камерно дуо – пеене и пиано“ – април, 2018 г.

9. Румяна Костова

- **Спечелен конкурс** за обучение в Хага – Холандия – специалност „барок“

10. Радинела Василева

- **Дипломант** на Четвъртия международен музикален конкурс „Ars stars – Звезди на изкуството“ – Варна, 2018 г.

- **Първа награда** от Първия международен конкурс „Viva voce“ – София, март 2018 г.

- **Трета награда** на фестивала „Славянски звън“ – Варна, май 2018 г.

- **Трета награда и Наградата на НМА „Проф. Панчо Владигеров“** за вокално майсторство от Националния конкурс за певци и инструменталисти „Светослав Обретенов“ – Провадия, септември, 2018 г.

- **Трета награда и Наградата Мис „Балканска Романсиада“ 2018 г.**